جام جم

ویژه فرهنگ - هنر
رسانه - جامعه

۵

دوشنبه ۲۲ اسفند ۱۴۰۱ ۶۴۵۱

فراخوان جشنواره «ماهور» منتشر شد

۸

رسانه

رئیس صدا و سیما در اختتامیه جشنواره رسانه‌ای صبح مطرح کرد

نقش برجسته بلوغ رسانه‌ای در ناکامی توطئه‌های فرهنگی

۷

مروری بر مهم‌ترین رخدادهای آموزشی سینمای کشور

آنچه بر فیلم کوتاه گذشت

۱۱

روایت محسن گلستانی از سال‌ها مجسمه‌سازی در گفت‌وگو با «جام جم»

فتح ۵۰ متر از خاک اتریش بدون جنگ و خونریزی

۸

رسانه

گفت‌وگوی «جام جم» با تهیه‌کننده برنامه «دست کی بالا»

ثبت زیباترین لبخند بچه‌ها

۶

سینما

روزنامه «جام جم» راهکارهای استقبال مخاطبان به‌رغم افزایش قیمت بلیت سینما را بررسی می‌کند؛

نجات گیشه با فیلم خوب و قیمت شناور بلیت

با نزدیک شدن به نوروز و عید فطر، زمزمه‌های اکران فیلم‌های جدید و گرانی بلیت سینما به عنوان مسأله‌ای اجتناب‌ناپذیر آغاز شده است. در سال جاری قیمت بلیت‌ها در سه سطح درجه‌بندی شده؛ سینماهای با درجه مدرن ۴۵، با درجه ممتاز ۳۵ و سینماهای با درجه یک و دو ۲۵ هزار تومان.

۱۰

یادداشت

امیرمحمد زند | بازیگر تلویزیون و سینما

خودم را جزئی از تلویزیون می‌دانم

نمی‌شود فعال حرفه‌ای حیطه‌ای بود و آنگاه محصولات آن حیطه را دنبال نکرد. مثلا نمی‌شود فعال صنعت خودرو بود و محصولات خودروسازان مختلف را نشناخت و درباره آنها دیدگاه نداشت. درباره تلویزیون و سریال‌های تلویزیونی نیز تقریبا هر فعال این عرصه به احتمال زیاد باید محصولات همکاران را ببیند تا دریابد اوضاع از چه قرار است و کیفیت کارها چگونه بوده؟ افت داشته یا فرود؟ یعنی باید آثاری که تولید می‌شود مورد ارزیابی قرار بگیرد و همه موارد آن سنجیده شود. نمی‌توان صرفا اثری را تولید کرد، بلکه آسیب شناسی بعد از تولید و پخش ضروری است. مسلما بررسی‌ها کمک خواهد کرد تا نقاط قوت افزایش یابد و کاستی هم روزبه‌روز کمرنگ‌تر شود. البته باید به نکته‌ای اشاره کنم و این‌که چون خودم را جزیی از تلویزیون می‌دانم برای همین سریال‌ها را تا جایی که وقتم اجازه دهد می‌بینم و ارزیابی خودم را هم از محتوا و ساختار سریال‌ها دارم ولی چون تخصصم بازیگری است، ترجیح می‌دهم فقط به محک بازیگران سریال‌ها و کیفیت کارشان بپردازم. در مقوله بازیگری سال‌های اخیر تلویزیون با حضور چهره‌های جدیدی مواجه شده‌ایم که هرچند در میان آنها استعدادهایی هم هست اما گاهی شاهد ورود افرادی هستیم که چندان استعدادی ندارند. انگار این افراد مدیوم را نشناخته‌اند و نتوانسته‌اند دین خود را ادا کنند. در همه جای دنیا از آمریکا تا اروپا سریال سازی برای تلویزیون یا شبکه‌های کابلی یا رسانه‌های اینترنتی مقتضیات خاص خودش را دارد و اغلب هم دیده‌اید که در سریال‌سازی به‌دنبال چهره‌ها نمی‌روند، بلکه تلاش دارند افراد مستعد دیده نشده را معرفی کنند. این مسأله در سریال‌های خودمان هم هست یعنی می‌کوشند آدم‌های جدید را به‌عنوان بازیگر معرفی کنند ولی مسأله این است که باید سراغ افراد مستعد برویم و نقش‌هایی به آنها بدهیم و مورد محک قرارشان بدهیم. در دهه‌های گذشته از طریق تولید سریال‌های تلویزیونی، بازیگران سرشناسی را به سینما معرفی کرده‌ایم که برخی از آنها تا بالاترین مدارج پیش رفتند پس حالا هم می‌شود از ظرفیت سریال‌سازی برای معرفی چهره‌های توانمند استفاده کنیم. همچنین معتقدیم سریال‌های خوب مجموعه‌هایی هستند که داستان جذاب و پرکششی دارند و در مخاطبان جاذبه ایجاد می‌کنند که بتوانند سریال را دنبال کنند. سریال جذاب باید برمبنای تحقیقات کافی درباره سوژه و داشتن اطلاعات لازم درباره آدم‌های داستان یا همان پرسوناژها، نوشته شود. اگر به تاریخچه سریال‌سازی تلویزیونی نگاه کنیم حتما بهترین‌ها را آنهایی می‌دانیم که داستان‌های جذابی دارند و کنار این داستان جذاب خواه ناخواه شخصیت‌های جذاب خلق می‌شود و حالا بازیگرانی که از این مسیر در سریال‌ها دیده می‌شوند، قطعا آینده روشنی خواهند داشت. ولی اگر سریال داستان جذاب و روبه‌راهی برای جلب مخاطب نداشته باشد هرقدر هم که از بازیگر سرشناس داخل سریال بهره برده شود، باز هم نمی‌توانیم مخاطب را جلب کنید و بیننده هم که جلب نشود اصلا نه کارگردانی دیده می‌شود و نه بازیگری، پس نگاه کنیم به عملکرد سریال‌سازان موفق که با فیلمنامه‌های قوی حتی بازیگران گمنام را چنان در قالب کاراکتر قرار می‌دادند که مخاطب لذت می‌برد.

زاویه دید

مطالعات فرهنگی درباره سرودهای امام زمانی (عج)

بار سنگین مراقبه و محاسبه روحی

میراحمد میراحسان

منتقد و پژوهشگر

گفتم غرض از این رشته مقالات تعمق درباره راه‌های جهانی کار ترویجی درباره انتظار عدل موعود جهانی (عج) خصوصا در میان مسلمانان جهان و نشر معرفت اسلام ناب محمدی صلوات‌ا... علیه و آله است. سرودهای صاحب الزمانی کلا از اقبال فراوانی برخوردارند، اما اخیرا در این تجربه ما با توجهات و جهش و شور ویژه‌ای روبه‌رو شده‌ایم، سرود یا مهدی آقای فانی و دو سرود سلام فرمانده آقای ابوذر روحی در حقیقت یک مرحله و دوره‌ای تازه را در تاریخ سرودهای انقلابی مهدوی بازگشوده است. مخصوصا سلام فرمانده که خصائص منحصر به فرد و چند سویه‌ای دارد و خود به سنگ بنای یک نهاد نو در معرفت‌افزایی و روشنگری جهانی بدل شده و در ترویج امر مولای ما ابتکار ساختاری و اجرایی و زیبایی شناسانه نویی را بنا نهاده که جمع‌بندی آن مایه ارتقای کل سرودهای انتظار در دوران غیبت گشته است و از دستامدهای آرمانی و اساسی معارف انقلاب اسلامی موضوع سرشت مردمی سرودهای موعود همچون رسانه جهانی در مطالعات فرهنگی، بس مهم است. البته در بندی جداگانه، درباره، حفظ فرم مردمی و نرفتن به دنبال عناصرساختاری پر زرق و برق و ساختگی و پر هزینه سخن خواهم گفت. مثلا نشانه‌ای از لباس اقوام در پوشاک کودکان جذاب است اما مخارج لباس سرود خوانان به اندازه یک سریال وجه نمایشی غیرصمیمانه و غیرطبیعی به جنبه دیداری اجرای بی‌پیرایه و مردمی می‌دهد و از بی‌پیرایگی و سادگی و تأثیر صمیمانه‌اش می‌کاهد.

هیچ چیز برمبنای اهوا و امیال محقق نمی‌شود

ظاهرا ابوذر روحی همچون شیخ احمد کافی تقدیری داشته باشد که عمر خود را عمدتا صرف خواندن نوحه‌های حسینی و سرودهای صاحب‌الزمانی کند. خدا به مقدرات خود آگاه است و هیچ چیز بر مبنای اهوا و امیال محقق نمی‌شود و هر پدیده، پیدایش و پایانش دست خداست و هر انسان ظرفیت ویژه خود را دارد. دعا می‌کنم به دامنه توفیق آقای روحی افزوده شود اما اگر رزق ابوذر روحی ایفای نقش، در تداوم نهاد سرودهای سازمانی و گسترش جهانی آن و تبدیل به چهره آشنای مردمی در دنیا با این خصوصیت باشد بار سنگین مراقبه و محاسبه روحی و زیباشناختی از خود و از کارش بر دوشش خواهد بود و در آن صورت ارتقای جهانی کار چه موسیقی و کلامش و چه اجرا و مطالعات ساختاری و ارائه خلاق، اهمیت روز افزون خواهد یافت، زیرا در این شکی نیست که شایستگی برای این نقش، هنرمند و آدم خودش را می‌خواهد که در وهله اول سرمایه روحی تیم و عشق و ایمان به کار و عمل متکی به سوز درونی و باور ژرف و مبری بودن از وسوسه نام و نان و نفسیت گریبانگیر، امری جدی است. شیخ احمد کافی پیش از هر چیز با دلدادگیش توفیق تأثیر مداوم را یافت و سکه‌اش از رواج نیفتاد. این عشق خود او و باور و دلدادگی خویشتنش بود که سخنش را در عشق به مولایش دلبرانه کرد. و او را به کار خستگی‌ناپذیر سوق داد. معارف، داستان‌ها، موضوعات نو به نوی او محصول همنشینی و دغدغه مستمرش باذکر و یاد امام زمان (عج) اورا همواره سخنوری جذاب باقی نهاد. این اولین نکته‌ای است که ابوذر و تیمش باید در هر نماز از خدای‌شان بخواهند. نه آن که مشهور بمانند، این‌که بر عکس فریب شهرت دنیا را نخورند و عاشق بمانند و هم و غم‌شان پسند خدا و قبول امام زمان باشد نه حفظ موقعیت خود و به ساز جماعات وجمعیت حرکت کردن. چنین حالی مستلزم عبودیت و تقوی و عمل و مراقبت از لقمه حلال و زهد متناسب با این تکلیف هم هست و غفلت، زهر رشد و مایه هلاکت کار خواهد بود. اگر اصل خلوص و عبودیت و عشق باشد تأثیر توده‌ای و انبوه و مردمی هم بیش از بیش در سطح جهان و نه تنها ایران فراهم خواهد آمد و دشمن خود ابزار گسترش خواهد شد و تجربه‌ها و علم و تشخیص تخصصی نکات درست محتوایی و ساختاری و شناخت درست و تخصصی مفید عوامل درخشش هم نصیب خواهد گشت و کار رشد خواهد کرد و خداوند افرایش خواهد داد و نه کاهش. مساله بنیانی و تمایز با کارهای فردی و وجه گره‌خوردگی این سرودها با حکمرانی انقلاب اسلامی و جنبش جهانی آن نکته‌ای است که نباید فراموش شود.

برای عرصه غنی سرود از نظر محتوی و فرم، ارکانی لازم است، همچون: معرفت معنایی و ساختی وتسلط و احاطه قوی که از ضرورت‌های اولیه رشد سرودهاست

ویژگی‌های محتوایی، ساختاری و فرمی سلسله سرودها:

۱-برای عرصه غنی سرود از نظر محتوی و فرم، ارکانی لازم است، همچون: معرفت معنایی و ساختی وتسلط و احاطه قوی که از ضرورت‌های اولیه رشد سرودهاست. مثلا شعر و موسیقی یا مهدی در تناسب پر جلوه‌اند و برخوردار از مفاهیم کلامی عمیق و متکی بر معارف امام زمانی و نیروی موسیقایی مسحور کننده‌اند. همچنین سلام فرمانده - یک ابتکارات روانشناختی و زبانی چه بسا ناخود آگاه و هدیه شده‌ای دارد. شخصیت دادن به نوجوانان، کاربرد الگوهای ارتقا یافته عبارات محبوب در نوحه‌ها، آشنازدایی از زبان متکلف و انتخاب زبان صمیمی و کودکانه و عاشقانه خطاب به محبوب، بهره‌مندی از گفت‌وگوی مردمی و زبان زنده مردمی قول و قرار و کاربرد نام‌های مؤثر و جذاب عاشقان مولا و.... این‌ها عالی است. در نسخه‌ای حتی در ابتدای سرود سلام فرمانده ۲، عبارتی از سرود یا مهدی فانی در اول پخش می‌شد که نمی‌دانم اتفاقی بود یا نه، اما عالی بود. از هر نظر عالی بود، از منظر سپاس و ادای حق، از نظر ابتکار و ترکیب‌بندی شجاعانه و فروتنی مقبول خدا و صاحب‌الزمان (عج) و حس وحدت‌بخش و...

۲- وجه کالایی فرهنگ و هنر، صنعت فرهنگ، جنبه تکنولوژیک و سرمایه سالاری تهیه یک اثر هنری و رسانه‌ای و تبلیغی که امکان گسترش عمومی کار در مقیاس توده‌گیر و انبوه و در سطح ملی و جهانی را فراهم می‌آورد، به همان درجه از خلوص، گرما، زایش شهودی و طبیعی و دلی اثر می‌کاهد. یک شعر در حال و هوای زایش روحی و درونی، تولدی با متفاوت با شعری سفارشی دارد، متفاوت از نظر وجه شهودی و فرا ارادی تولد شعر. موسیقی ازملودی اولیه تا تصنیف نهایی هم از همین ویژگی برخوردار است. البته وقتی سفارش باحال درونی آفرینشگر متحد است، ماجرا فرق دارد. علت گل کردن یک اثر در وهله نخست به همین حال درونی بستگی دارد و البته بعد به معرفت و مهارت‌های هنرمند و دانش و تسلطش به زبان و عناصر ساختاری.

۳-نکته مهمی که هم از زاویه معنا، مضمون و محتوا مهم است وهم از منظر فرم و ساختار، هر دو افق و گستره کار است. این سرودها باید با افق جهانی کار شوند. افق جهانی هرگز به معنای بی‌اهمیتی قدرت بومی یک اثر و عدم قوت ملی آن نیست. مگر وقتی یک ترانه عربی و آمریکایی یا فرانسوی، تاجیکی، افغانی و... گل می‌کند، عناصر فرهنگی و ساختاری بومی را وانهاده؟ مسلما نه! اتفاقا مبتذل و سطحی نبودن اثر در سطح ملی و جنبه خلاق و مبتکرانه و متعالی آن و برخورداری از نیروی آفرینش اصیل در نشر و جذابیت جهانیش نقش سزاواری دارد.

۴-عناصر ذاتی سرودهای امام زمانی، جهانی است، این شخصیت، ذخیره ا... و نجاتبخش جهان، هستی جهانی دارد، امر او مقابله با ظلم جهانی است، وظیفه‌اش اجرای عدل جهانی و جاری ساختن نیروی انسان کامل و اهل عصمت و انوار او در حیات جهان ماست، معرفت‌های منتشر شده الهی در باره او و اقدامات و آثار ظهورش که باید در سرودها متجلی شود و آگاهی ببخشد، مطلقا جنبه ملی ندارد و جهانی است در نتیجه نگرش و افق جهانی در زایش کار و محتوا و فرم آن منطقا جهانی باید باشد. حتی وقتی ما به زبان و لهجه بومی کردی، بلوچی، گیلکی، لری، مازنی، ترکی و....در باره امام زمان (عج) و مولای‌مان می‌سراییم، می‌دانیم او منجی جهان از ظلمات است و مفاهیم بومی ما وجه جهانی دارد.

۵-اگر با این دید به سرودها نگاه کنیم افق کار و سازماندهی آن خیلی باز و عالی و گسترده می‌شود و متناسب با این نهاد نشر فرهنگ الهی که با اداره هستی و جهان سرو کار دارد و با نظام جهانی ظلم و کفر و سلطه فرعونی موحش و خونریز می‌ستیزد باید محتوای مناسب تولید کرد و تشکیلات و ارتباطات و ابزارهای آن را تدارک دید. نباید ترسید و با ناتوانی و عدم باور به این جهاد فرهنگی نگریست. اگر معرفت و درک و نیاز و خواست درست شناخته شود، نشر و جذب جهانی هم محقق خواهد شد. مهم آن است که مسلمانان و مستضعفان دنیا ندای درمان دردهای واقعی‌شان را از این داروی جهانی بشنوند و دریابند و حقیقت نجات‌بخش یقینی و وعده مسلم الهی است نه خیال‌پردازی بشر آرمانخواه. برای این باور باید به معارف قرآن و اهل بیت مدام در سرودها مراجعه کرد و با تاکتیک‌های گوناگون و روش‌های مفید نشانی داد.

۶-از جمله شگردهای اطمینان بخش، مثل ابتکار سلام فرمانده ۲، ارجاع به نام‌های قابل اعتماد است. متن سرودها می‌تواند با اشاره به نص کلام‌ا... و احادیث و روایات آخرالزمانی رسول‌ا... و امامان معصوم صلوات‌ا... علیهم و بویژه نقش ابا عبدا... امام حسین و منتقم خونش و امام رضا و... حضرت معصومه سلام‌ا... علیهم که پادگان‌های سربازگیری برای امام زمان عج را اداره می‌کنند به قوای حکمی و مستندات سرود بیفزایند و با نام و ذکر، نشانه‌ها، وظایفی را که بقیه‌ا... الاعظم به عهده دارد و تکالیف دوران غیبت را متذکر شوند. نقل کلام پاک به نحو هنرمندانه و با سوز و گداز حتما اثر بزرگ در قلوب دارد، ضمن آن که معرفت اصیل و قطعی را ترویج می‌کند. شعر حافظ سرشار از این گونه اشارات قرآنی است و از بابت کاربرد ظریف معارف الهی یک الگوست و همین طور مثنوی معنوی.

برای خواندن متن کامل کیوآرکد را اسکن کنید